

5 Lapsivaikutusten arviointi palveluverkkosuunnitelma ssa

5.1 Lapsivaikutusten arviointi prosessina

Palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman toteutuksen keskiössä on läpi työn lapsivaikutuksien huomioiminen. Lapsivaikutusten arviointi on toteutettu Porvoon kaupungin sivistyslautakunnan vuonna 2022 hyväksymän mallin mukaisesti.

Lapsivaikutusten arviointia on tehty kahdessa vaiheessa; palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä sekä palveluverkkosuunnittelun yhteydessä. Lapsivaikutusten arviointi sisältää sekä lasten että vanhempien tai lähiaikuisten osallistamista työn molemmissa vaiheissa ja tehtävien toimenpide-ehdotusten analysoinnissa.

Lapsivaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat kansallinen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma ja siihen liittyvät Opetus- ja kulttuuriministeriön antamat ohjeistukset, Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli, sivistyslautakunnan hyväksymä Porvoon lapsivaikutusten arviointimalli 2022 (liite 4), sekä muut Porvoon kaupungin strategiset linjaukset. Lapsivaikutuksia arvioidaan laajasti monin eri mittarein sekä pedagogisista toiminnallisista, teknisistä että sijaintiin liittyvistä näkökulmista painottaen lasten yhdenvertaisuutta.

Palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä arviointi toteutettiin kyselytutkimuksella, joka kohdennettiin kaikkiin palveluverkon yksiköihin. Kyselyllä kartoitettiin lasten tyytyväisyyttä kohteiden nykyisiin toiminnallisiin ja tilaratkaisuihin, haettiin kehitysehdotuksia ja toiveita tulevaan sekä näkemystä, mikä lasten näkökulmasta on hyvä koulu tai päiväkotikoulu. Kyselytutkimus toteutettiin yksiköissä osallistaen eri ryhmiä edustavaa lapsi- tai oppilasjoukkoa lautakunnan päättämän mallin mukaan. Osallistuminen on vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa.

Kyselytutkimuksen toteutus

Kyselytutkimus toteutettiin toukokuussa- ja kesäkuun aikana 2024. Siihen kuului kohdennetut kyselyt perusopetuksen lapsille, varhaiskasvatuksen lapsille sekä perusopetuksessa olevien että varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille tai lähiaikuisille. Aikuisille suunnattuun kyselyyn vastattiin sähköisellä lomakkeella. Kysely sisälsi avoimen palautteen lisäksi monivalintakysymyksiä, joissa esimerkiksi priorisoitiin

tärkeimpiä asioita varhaiskasvatuksessa tai koulussa. Lapsille suunnatuissa kyselyissä käytettiin lapsilähtöisiä ja ikätasoon sopivia menetelmiä.

Kouluissa siihen vastattiin opetushenkilökunnan avustamana koulupäivän aikana. Perusopetuksen yksiköissä kyselyyn vastasivat demokraattisesti valitun oppilaskunnan jäsenet. Kyselyn vastaamiseen tuli taata puolueettomuus.

Opetushenkilökunta sai ohjata kouluissa keskustelua puolueettomasti ja esittää tarvittaessa etenkin pienemmille koululaisille kysymyslomakkeeseen kirjattuja apukysymyksiä. Kysymykset käsiteltiin koululaisten kanssa yksi kerrallaan. Koululaisten vastaukset kirjattiin ylös dokumentointilomakkeeseen.

Kyselyn kysymykset oli jaettu kolmeen teemaan: kouluun, oppimisympäristöön ja koulumatkaan. Kyselyn tarkoituksena oli saada selville lasten mielipiteitä ja ajatuksia teemoihin liittyen.

Varhaiskasvatuspaikoissa kysely toteutettiin varhaiskasvatushenkilökunnan avustamana. Varhaiskasvatuspaikkoja ohjattiin valitsemaan lapsiryhmä, joka edustaa kyseistä varhaiskasvatuspaikkaa ja mahdollisuuksien mukaan huomioi eri ikäiset lapset sekä erityisryhmät kuten erityisen tuen tarpeiset tai eri kieliryhmät.

Kyselyn vastaamisessa tuli taata puolueettomuus. Päiväkodinjohtajan tai rehtorin läsnäolo kyselytilanteessa oli suositeltavaa puolueettomuuden takaamiseksi. Kyselyllä kartoitettiin lasten näkökulmia hyvään varhaiskasvatuspaikkaan.

Kyselyn mukana toimitettiin kuvia, jotka liittyivät aiheiltaan varhaiskasvatuksen toiminnalliseen ympäristöön, tiloihin ja arkeen. Aiheina oli mm. luonto, piha, sisäliikuntatila, leikkivälineet, lepo, leikkiminen yksin tai ryhmässä ja ohjattu ryhmätoiminta. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tuli varmistaa apukysymyksillä, että lapset ymmärtävät, mitä kuva esittää.

Lasten tehtävä oli laittaa yksi kuva kerrallaan valitsemaansa hymynaamakoriin sen mukaisesti, mitä tuntemuksia kuvan asia heissä herättää ja kuuluuko kuvan asia heidän mielestään hyvään varhaiskasvatus- tai eskaripäivään. Hymynaamojen merkitykset annettiin lapsille seuraavalla tavalla: mukava / iloinen asia = vihreä, neutraali / en osaa sanoa / ihan ok = keltainen, epämiellyttävä tai pelottava asia = punainen. Lasten kanssa keskusteltiin kuva kerrallaan, ja aikuinen kirjasi lasten kertomat perustelut lomakkeelle.

Lapsivaikutusten arviontiin liittyvien kyselyiden tulokset analysoitiin laskemalla ja kirjaamalla ylös eniten mainintoja saaneet asiat. Jokaisesta koulusta ja varhaiskasvatuspaikasta sai vastata kyselyyn vain kerran. Mikäli jostain yksiköstä oli vastattu monta kertaa, vastauksia käsiteltiin yhtenä, jotta vältettiin vääristymät vastauksissa. Kyselyt toteutettiin sekä suomeksi että ruotsiksi.

Lapsivaikutusten arviointi -työpajan toteutus

Palveluverkon suunnitteluvaiheessa toteutettiin osallistava työpaja, Linnankosken lukiolla 15.8.2024. Tilaisuudessa esiteltiin lapsille keväällä 2024 koululaisille toteutetun sähköisen kyselyn päätulokset ymmärrettävässä muodossa. Tilaisuus järjestettiin kaksikielisenä.

Tilaisuuteen kutsuttiin kustakin Porvoon koulusta kaksi lapsiedustajaa, joiden suositeltu vähimmäisikä oli 10 vuotta. Tilaisuudessa lapset jaettiin pienryhmiin siten, että ryhmissä oli lapsia eri kouluista. Ylä- ja alakoululaiset jaettiin omiin ryhmiinsä, jotta kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun.

Tilaisuudessa lasten tehtävänä oli pohtia ja vastata palveluverkkoselvitykseen liittyviin kysymyksiin, jotka olivat teemoiltaan: hyvä koulu, kaverit koulussa, turvallinen koulu ja koulun piha-alue.

Lapsilla oli mahdollisuus vuorovaikutukseen pienryhmissä ja lisäksi koko osallistujajoukon kesken. Pienryhmissä lapset keskustelivat annetusta tehtävästä ja perustelivat vastauksensa kirjallisesti. Tämän jälkeen jokainen ryhmä kertoi tärkeimmäksi kokemansa asiat vastauksistaan ääneen koko yleisölle.

Työpaja toteutettiin asiantuntijavetoisesti ulkopuolisen asiantuntijan toimesta ja yksikön henkilökunnan avustuksella.

Edellisten osallistamistoimien lisäksi, työpajaan osallistuneille oppilaille lähetettiin vastattavaksi työpajassa ajanpuutteen vuoksi käsittelemättömät kysymykset. Kysymykset koskivat koulun viihtyisyyttä, hyvää luokkatilaa, koulumatkaa, koulun lähiympäristöä ja asioita, jotka tekevät koulupäivästä helpompaa ja hauskenpää. Kysymykset perustuivat kevään kyselyn keskeisimpiin tuloksiin.

5.2 Lapsivaikutusten arvioinnin tulokset

Lapsivaikutusten arviointikyselyiden päätulokset

Kyselyyn peruskouluissa olevien lasten vanhemmille vastasi 471 kaikista suomenkielisistä kouluista ja 232 kaikista ruotsinkielisistä kouluista. Oppilaita on tällä hetkellä suomenkielisessä perusopetuksessa 3791 ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 1754 oppilasta. Koululaisten kyselyyn on vastattu 13/14 suomenkielisestä ja 6/9 ruotsinkielisestä koulusta. Kyselyyn varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille vastasi 212 suomen kielellä kaikkien varhaiskasvatuspaikkojen osalta ja 46 ruotsin kielellä 11 varhaiskasvatuspaikan osalta. Varhaiskasvatuspaikkoja on tällä hetkellä 56. Varhaiskasvatuksessa olevat lapset vastasivat suomen kielellä seitsemästä ja ruotsin kielellä kolmesta yksiköstä.

Kyselyistä tuli ilmi, että koululaisten mielestä hyvä koulu on sellainen, jossa ei kiusata ja siellä on turvallista. Hyvässä koulussa tärkein asia lasten mielestä on kaverit. Hyvään oppimisympäristöön liittyvissä kysymyksissä nousi esille, että lapset toivovat luokahuoneiden olevan tilavia ja siistejä. Oppimista eniten hankaloittavana asiana lapset

mainitsivat huonon työrauhan ja melun. Koulun pihassa tärkeimmät asiat ovat keinut, peli- ja futiskentät sekä katokset tai puut, jotka antavat sade- ja aurinkosuojaa. Koulumatkassa tärkeintä lapsille on se, että se on turvallinen ja lyhyt.

Varhaiskasvatuksen lapsille suunnatusta kyselystä tuli ilmi, että lapset pitävät mukavimpina asioina sisäliikuntatilaa, sisällä leikkimistä ja yhdessä leikkimistä. Ikävimpiä asioita varhaiskasvatuksessa lasten mielestä olivat ohjattu toiminta kuten aamupiiri, yksin leikkiminen ja päivälepo. Lasten vastauksista tuli ilmi, että liikkuminen ja leikkiminen on heille tärkeää sekä sisällä että ulkona. Lisäksi leikkivälineet ulkona, lelut sisällä ja kavereiden kanssa yhdessä leikkiminen ovat heille merkityksellisimpiä asioita varhaiskasvatuksessa.

Aikuisille suunnatusta kyselystä tuli ilmi, että vanhempien ja lähiaikuisten mielestä lapsen koulunkäynnissä tärkeimpiä asioita ovat osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta sekä se, että lapsi menee mielellään kouluun. Kyselyn avoimessa kohdassa vanhemmat nostivat esiin liikuntatilojen käytettävyyden, turvallisuuden ja terveellisyysvarmistamisen sekä koulujen piha-alueet, joissa on kehitettävää mm. tilan tuntua lisäämällä ja oppituntien työrauhan varmistamisen.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksista tuli ilmi, että tärkein asia varhaiskasvatuksessa on se, että osaavaa henkilökuntaa on riittävästi. Lisäksi kyselyssä arvostettiin sitä, että lapsi menee mielellään hoitopaikkaan aamuisin, ja että tilat ovat terveelliset ja turvalliset. Kyselyn avoimessa kohdassa vanhemmat nostivat esiin, että pihassa tulisi olla nykyistä enemmän suojaa tuulelta ja paahteelta.

Työpajan päätulokset

Työpajan tuloksista tuli ilmi, että tärkein oppimista edistävä asia on mahdollisuus välipalaan ja lapset toivoivat kouluihin esim. välipala-automaattia, liite 3. Lapset olivat yksimielisesti sitä mieltä, että samalla luokka-asteella on oltava kavereita, koska silloin yksin jäämisen riski on mahdollisimman pieni. Samalla luokka-asteella olevan kaverin kanssa on paljon samoja asioita, oppiaineita ja tehtäviä.

Tilaisuuden tuloksista kävi lisäksi ilmi, että koulun turvallisuus muodostuu luotettavista opettajista, kavereista ja aikuisista, liite 3. Koulun pihaan lapset toivovat sade- ja aurinkosuojaa, jonka alla on mahdollista myös leikkiä sekä lisää liikkumista mahdollistavia asioita kuten trampoliineja, kiipeilypaikkoja, pelipaikkoja ja mahdollisuutta uimiseen. Myös viihtyisyyttä kaivattiin pihoihin lisää, jota toisivat esim. kasvillisuus ja penkit.

Työpajan jälkeen saatujen vastausten tulokset

LAVA-työpajan jälkeen kouluissa annetuista vastauksista kävi ilmi, että viihtyisä kouluympäristö rakentuu monista tekijöistä. Ensinnäkin hyvät kaverit ja ammattitaitoiset, luotettavat opettajat luovat perustan turvalliselle ja kannustavalle ilmapiirille. Myös muiden aikuisten läsnäolo tunneilla ja välitunneilla on tärkeää, jotta kukaan ei jää yksin ja apua on aina saatavilla.

Opiskelun monimuotoisuus on avainasemassa: pareittain, ryhmissä tai rauhallisissa tiloissa, joissa voi keskittyä. Mukavat ja käytännölliset huonekalut, kuten ergonomiset pöydät, tuolit ja sohvat, yhdistettynä hyvään sisäilmaan ja valaistukseen, parantavat oppimisympäristöä merkittävästi. Värikkäät tilat ja suuret ikkunat tuovat iloa ja energiaa, ja rauhoittumiseen tarkoitetut tilat auttavat keräämään voimia.

Luonto ja liikunta ovat myös keskeisiä viihtyisyyden tekijöitä. Lähes jokainen ryhmä toi esiin metsän, luonnon ja liikkumisen tärkeyden. Koulu olisi ihanteellisesti lähellä metsää, jossa oppilaat voisivat viettää välitunteja ja pitää oppitunteja. Koulumatkat kuljettaisiin mieluiten turvallisia reittejä pitkin pyöräillen tai kävellen. Lisäksi useammat ja paremmat välipalat sekä levähdystauot tukevat jaksamista ja oppimista. Kaikkien näiden tekijöiden yhdistelmä luo koulusta paikan, jossa on hyvä olla ja oppia.

Lapsivaikutusten arvioinnin koontitaulukko

Lapsivaikutusten arviointi on koottu kolme vaihtoehtoa yhdistävään taulukkoon. Lasten ja huoltajien osallistaminen on yksi osa tarkasteltavia perusteita. Perusteina koontitaulukossa (liite 5) ovat:

1. Lapsen oikeus laadukkaaseen kasvuun ja oppimiseen
2. Lapsen oikeus tukeen ja oman tarpeen mukaiseen kasvuun ja opetukseen
3. Lapsen oikeus sosiaaliseen ja kehitykselliseen tukeen
4. Lapsen oikeus kuulluksi tulemiseen
5. Lapsen ja perheen elämäntilanne, huoltajien kuuleminen ja osallistaminen
6. Vaikutukset muihin sidosryhmiin
7. Henkilöstön kuuleminen, osallistaminen ja informoiminen
8. Lapsen ja perheen elämäntilanne
9. Lapsen oikeus turvalliseen kasvu- ja oppimisympäristöön
10. Lapsen oikeus leikkiin ja harrastuksiin

Jokaisessa vaihtoehdossa ydintoiminnan laatu tulee säilyä mahdollisimman laadukkaana. Eri palvelualueiden väliset erot vaihtoehdoissa eivät ole välttämättä suuria ja siten vaikeuttavat vaikutusten arvioinnin laatimista. Tässä on kuitenkin haluttu nostaa sellaiset vaikutukset esille, jotka selkeästi nousevat nykytilan muutoksina tai ovat vaihtoehtoja tai kouluja ja varhaiskasvatusta erottavia. Taulukkoon on haluttu myös nostaa näkyville lasten ja huoltajien näkemyksiä hyvästä varhaiskasvatuksesta ja koulusta, nykypalveluiden toimivuudesta ja mitä asioita he pitävät palveluiden näkökulmasta tärkeänä. Osallistamisen tulokset on esitelty tarkemmin erikseen raportin liitteenä 5.

Selkeimmät vaikutukset ovat suomenkielisen perusopetuspalveluiden uudet palvelualueet ja varhaiskasvatuspalveluiden joidenkin palveluiden suurempi keskittäminen keskusta-alueelle. Toiminnan tehostaminen tuo enemmän lapsia ja oppilaita vähempään määrään yksiköitä. Tämä vahvistaa henkilöstön kollegiaalisuutta ja osaamisen keskittymistä, varmistaa tukipalveluiden, oppimisen ja koulunkäynnin tuen saavutettavuutta ja laajentaa kouluissa tasapuolisemmin valinnaisaineiden ja harrastustoiminnan tarjontaa.

Vaihtoehtojen vaikutukset lapsiin vaihtelevat lyhyellä aikavälillä nykyisen koulun lakkautuksesta, toiseen tai uuteen kouluun siirtymisestä, koulumatkan pitenemisestä tai lyhenemisestä siihen, että omaan kouluun tulee mahdollisesti uusia oppilaita ja mahdollisesti niin, ettei mitään muutosta tule tapahtumaan.

Valitun vaihtoehdon yksiköissä, joissa on odotettavissa suurempia toiminnallisia muutoksia, tullaan tekemään tarkennettua lapsivaikutusten arviointia. Tärkeää on aina pitää lapsivaikutusten arviointia mukana päätöksenteossa ja myös päätösten vaikutusten seurannassa.

6 Vaikutukset henkilöstötarpeeseen

Palveluverkkosuunnitelman henkilöstövaikutukset syntyvät ryhmien määrän vähentymisestä. Kun opetus tai varhaiskasvatus siirtyvät toiseen toimipisteeseen, voidaan ryhmiä muodostaa optimaalisemmin. Toimipisteessä olevan toiminnan siirtyminen toisen toimipisteen yhteyteen ei tarkoita henkilöstötarpeen poistumista kokonaan. Suunnitelmassa olevissa taloudellisissa laskelmissa on lähtökohtana ollut, että henkilöstökustannuksista 40 % siirtyy uuteen toimipisteeseen toiminnan siirtymisen myötä. Toisaalta lapsimäärän väheneminen tarkoittaa pitkällä aikavälillä väistämättä myös ryhmien vähentymistä, vaikka palveluverkko ja toimipisteiden lukumäärä pysyisivät ennallaan.

Perusopetuspalvelut

Palveluverkkosuunnitelmassa kuvatut vaihtoehdot vaikuttavat henkilöstötarpeeseen perusopetuspalveluissa seuraavasti:

Lapsivaikutusten arvioinnin osa-alueet ja koontitaulukko		Arviointikohde: Palveluverkko 2024					
Peruste	Vaikutus- ja arviointialue	Vaihtoehto A Toiminnallisuuden tasavertaistaminen	Vaihtoehto B Toiminnallisuuden tasavertaistaminen ja maltillinen toiminnan tehostaminen	Vaihtoehto C Toiminnallisuuden tasavertaistaminen ja laajempi toiminnan tehostaminen	Lasten ja huoltajien osallistamisen tuloksia varhaiskasvatus	Lasten ja huoltajien osallistamisen tuloksia perusopetus	Muuta huomioitavaa ja mahdollinen tietolähde
		Nykyisten kohteiden ylläpito, huomioiden tiedossa olevat investoinnit. Toiminnalliset parannukset perusparannusten yhteydessä. Väliaikaistiloista luopuminen ja palvelutarpeeseen vastaaminen täydennysrakentamisella tai esim. palvelualueiden (ent oppilaaksiottoalueet laajempina) muutoksin. Kohteiden toiminnallisuuden tasavertaistaminen (esim. liikuntasalien lisäys, tilojen parantaminen peruskorjausten ulkopuolella, ei-tarkoituksenmukaisista kohteista luopuminen).	Nykyisten kohteiden ylläpito ja parantaminen, huomioiden tiedossa olevat investoinnit. Toiminnalliset parannukset perusparannusten yhteydessä, osasta kohteista luopuminen. Väliaikaistiloista luopuminen ja palvelutarpeeseen vastaaminen täydennysrakentamisella tai esim. palvelualueiden) muutoksin. Kohteiden toiminnallisuuden tasavertaistaminen (esim. liikuntasalien lisäys, tilojen parantaminen peruskorjausten ulkopuolella, ei-tarkoituksenmukaisista kohteista luopuminen) Toiminnan tehostaminen, tarvittaessa yksiköitä yhdistävää täydennysrakentamista.	Nykyisten kohteiden ylläpito ja parantaminen, huomioiden tiedossa olevat investoinnit. Toiminnalliset parannukset, osasta kohteista luopuminen. Väliaikaistiloista luopuminen ja palvelutarpeeseen vastaaminen täydennysrakentamisella tai esim. palvelualueiden) muutoksin. Kohteiden toiminnallisuuden tasavertaistaminen (esim. liikuntasalien lisäys, tilojen parantaminen peruskorjausten ulkopuolella, ei-tarkoituksenmukaisista kohteista luopuminen) Toiminnan laajempi tehostaminen, enemmän yksiköitä yhdistävää täydennys- tai uudisrakentamista tarvittaessa.	Taulukkoon on nostettu näkyville lasten ja huoltajien näkemyksiä hyvästä varhaiskasvatuksesta ja koulusta, nykypalveluiden toimivuudesta ja mitä asioita he pitävät palveluiden näkökulmasta tärkeänä.		Jokaisessa vaihtoehdossa taataan tasavertaiset oppimisedellytykset kaikille lapsille ja oppilaille

1) Lapsen oikeus laadukkaaseen kasvuun ja oppimiseen palveluiden järjestämisessä	Opetussuunnitelmien monipuolinen toteutuminen (varhaiskasvatus ja perusopetus)	Opetussuunnitelmien mukainen palvelu ja opetus toteutuvat laaduukkaina, mutta nykytilassa ja jäävissä pienemmissä kouluyksiköissä valinnaisairyhmiä kokoaminen ja laajempi tarjonta haastavaa oppilasmäärän vähyyden vuoksi.	Opetussuunnitelmien mukainen palvelu ja opetus toteutuvat laaduukkaina, mutta nykytilassa ja jäävissä pienemmissä kouluyksiköissä valinnaisairyhmiä kokoaminen ja laajempi tarjonta haastavaa oppilasmäärän vähyyden vuoksi	Opetussuunnitelmien mukainen palvelu ja opetus toteutuvat laaduukkaina, mutta nykytilassa ja jäävissä pienemmissä kouluyksiköissä valinnaisairyhmiä kokoaminen ja laajempi tarjonta haastavaa oppilasmäärän vähyyden vuoksi. Laajemmat rakenteelliset ratkaisut ja toiminnan tehostaminen voivat merkittävästi tasavertaistaa opetussuunnitelman toteuttamista.	LAPSET: Tärkeitä ja pidettyjä ovat leikki sisällä ja ulkona, ohjattu toiminta (aamupiiri, askartelu)	OPPILAAT: Hyvä koulu ja turvallisuus muodostuu luotettavista opettajista, kavereista ja aikuisista	Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Koulun koko ei yksinään kerro opetussuunnitelman toteutumisen laadusta.
	Vuosiluokittainen opetus ja ryhmäkoot	Opetusryhmien muodostaminen vuosiluokittain ei nykytilanteessa ja jäävissä pienemmissä yksiköissä aina mahdollista. Suomenk. palvelualueilla oppilaiden opetusryhmiä voidaan muodostaa ja tasata siten, että alueen sisäistä eriarvoistumista voidaan ehkäistä eri yksiköiden välillä ja ryhmien lukumäärä on tarkoituksenmukainen.	Suuremmassa osassa kouluja opetusryhmien muodostamiseen vuosiluokittain tasavertaisemmat mahdollisuudet. Ryhmäkoot paremmin yhdenvertaisia eri kouluissa. Yleisesti ottaen pienempi määrä kouluja johtaa harvempiin opetusryhmiin, joissa on enemmän oppilaita perusryhmää kohti. Tässä auttaa se, että opiskelijoiden kokonaismäärän odotetaan vähenevän.	Opetusryhmien muodostamiseen vuosiluokittain merkittävästi paremmat mahdollisuudet. Ryhmäkoot merkittävästi paremmin yhdenvertaisia eri kouluissa. Yleisesti ottaen pienempi määrä kouluja johtaa harvempiin opetusryhmiin, joissa on enemmän oppilaita perusryhmää kohti. Tässä auttaa se, että opiskelijoiden kokonaismäärän odotetaan vähenevän.	HUOLTAJAT: Isoissa yksiköissä on liikaa melua ja muita haittoja	OPPILAAT: samalla luokka-asteella on oltava kavereita, koska silloin yksin jäämisen riski on mahdollisimman pieni ja kaverin kanssa on paljon samoja asioita, oppiaineita ja tehtäviä HUOLTAJAT: Työrauha ja nykyistä pienemmät ryhmäkoot tai mahdollisuus rauhalliseen tilaan tai pienryhmätyöskentely varmistettava	Perusopetuslain mukaan opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Koskettaa kaikkia vaihtoehtoja: Pienemmissä varhaiskasvatusyksiköissä ei ole aina mahdollista toteuttaa kolmen aikuisen lapsiryhmätoimintaa.

	Ehyt koulupolku SIIRTYMÄT	Pysyy samana tai mahdollistaa suomenkielisillä palvelualueilla joidenkin oppilaiden siirtymien vähenemisen koulupolun aikana. Varhaiskasvatuspaikkoja keskitetymin, ja esiopetusryhmien sijoittaminen kouluun suunnitelmallisempaa	Pitää samanana tai mahdollistaa peremmin siirtymien vähenemisen koulupolun aikana, useampien toimintojen ollessa lähempänä tai samassa yhteydessä varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen ala- ja yläkouluun.	Mahdollistaa merkittävästi peremmin siirtymien vähenemisen koulupolun aikana, toimintojen ollessa useammassa kohteessa lähempänä tai samassa yhteydessä varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen ala- ja yläkouluun	HUOLTAJAT: Tärkeää, että lapsi menee mielellään hoitopaikkaan	HUOLTAJAT: tärkeää, että lapsi menee mielellään kouluun	
	Tilat: Tilojen soveltuvuus ja riittävyys nykyaikaisen opetussuunnitelman toteuttamiseen	Joiltain osin tilat pysyvät samoina, mutta investointien toteuttua palveluiden saatavuutta ja laatua parannetaan suunnitelluilla muutoksilla ja luodaan kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet tilojen näkökulmasta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja oppimiseen. Osa varhaiskasvatustiloista ei ole alun perin rakennettu toimintaa varten.	Joiltain osin tilat pysyvät samoina, mutta useampien toimintojen yhdistyessä vähempään tilamäärään, paranevat mahdollisuudet tilojen soveltuvuudelle tasavertaisempaan opetussuunnitelmien toteutumiseen. Aineluokat mahdollistuvat suuremmalle osalle oppilaista	Opetuksen keskittyessä vähempään määrään toimivia tiloja, opetussuunnitelmia voidaan toteuttaa merkittävästi tasavertaisemmin. Aineluokat mahdollistuvat suurimmalle osalle oppilaista.	HUOLTAJAT: Varhaiskasvatuspaikkoja on 67% suomenkielisten ja 47% ruotsinkielisten mielestä riittävästi	OPILAAT: Mukavat ja käytännölliset huonekalut, kuten ergonomiset pöydät, tuolit ja sohvapöydät parantavat oppimisympäristöä merkittävästi. Värikkäät tilat ja suuret ikkunat tuovat iloa ja energiaa, ja rauhoittumiseen tarkoitettut tilat auttavat keräämään voimia.	
2) Lapsen oikeus tukeen ja oman tarpeen mukaiseen kasvuun ja opetukseen	Opetushenkilöstön resurssi	Palvelualueen kiinteistöjen kustannukset eivät kasva ja opetushenkilöstöön voidaan satsata. Jäävät pienet yksiköt haavoittuvampia ja vaativat opettajilta laajempaa osaamista.	Suuremmalle osalle oppilaita vähemmän yksiköitä ja siten henkilöstön ja osaamisen keskittymistä ja kollegiaalisuuden kasvua.	Kun yksiköiden määrä selkeästi vähenee, tuo tämä henkilöstön ja osaamisen keskittymistä ja isommalle osalle oppilaista. Kollegiaalisuus kasvaa.	HUOLTAJAT: osaavaa henkilökuntaa on oltava riittävästi (lähes 90% vastaajista)	HUOLTAJAT: Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö on kaikkein tärkein asia koulussa (yli 70%)	Tulokset esitelty raportissa: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma 2024 ja raportin liitteenä 3.

	Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (Tukipalvelut ja erityisopetus)	Tukipalvelut ja erityisopetus säilyvät lähes kaikilla oppilailla ennallaan, ja/mutta saatavuus pysyy pienemmissä yksiköissä harvenpama lain kuitenkin toteutuessa. (Ei erityisopettajan läsnäoloa päivittäin)	Maltilliset rakenteelliset ja toiminnalliset ratkaisut voivat parantaa tukipalveluiden ja erityisopetuksen saatavuutta ja laatua. (Erityisopettajan läsnäolo varmempaa päivittäin.)	Laajemmat rakenteelliset ratkaisut ja toiminnan tehostaminen voivat merkittävästi parantaa tukipalveluiden ja erityisopetuksen saatavuutta ja laatua. (Erityisopettajan läsnäolo päivittäistä.)	HUOLTAJAT: reilu viidennes pitää tärkeänä, että lapsi saa tukitoimia omassa päiväkodissaan	OPPILAAT: HUOLTAJAT: 38% suom. Ja 48% ruots. kielisistä pitää tärkeänä, että tukitoimia saa omassa koulussa	Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.
3) Lapsen oikeus sosiaaliseen ja kehitykselliseen tukeen	Opiskeluhoolto: Palvelut (kuraattori, psykologi, kouluterveydenhoolto)	Tulee toteutua lain edellyttämällä tavalla, mutta pienemmissä yksiköissä palveluiden saatavuus harvempaa. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulla.	Tulee toteutua lain edellyttämällä tavalla, ja osan pienempien yksiköiden vähentyessä palveluiden saatavuus keskitetympää. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulla.	Tulee toteutua lain edellyttämällä tavalla, ja toiminnan tehostamisen kautta mahdollisuus palveluiden keskittämiseen ja jokapäiväiseen läsnäoloon paranee. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulla.	Ei kysytty Palvelut kuuluvat myös esiopetuksen oppilaille	HUOLTAJAT: 38% suom. Ja 48% ruots. kielisistä pitää tärkeänä, että tukitoimia saa omassa koulussa	Lakisääteisesti/oppilas kuraattoripalveluita 1/670, psykologipalveluita 1/780, suositus terveydenhoitajia 1/320/460 ja lääkäreitä 1/2270/2100
4) Lapsen oikeus kuulluksi tulemiseen	Perheiden ja lapsen arjen sujuvuus: lasten osallistaminen	Lasten ja oppilaiden osallistaminen: touko-kesäkuu 2024 kyselyt varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lapsille ja oppilaille. Työpaja perusopetuksen oppilaille 15.8.2024. Työpajan ulkopuolelle jääneet kysymykset samoille oppilaille kuin työpajassa 19.8.2024.			Vastausmäärä suomenkieliset 7 toimipistettä (70 lasta), ruotsinkieliset 3 toimipistettä	Vastausmäärä suomenkieliset perusopetuksen koulut 13/14, ruotsinkieliset perusopetuksen koulut 6/9, työpajassa jokaiselta koululta kaksi edustajaa	Tulokset esitelty raportissa: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma 2024 ja raportin liitteenä 3.
5) Lapsen ja perheen elämäntilanne, huoltajien kuuleminen ja osallistaminen	Huoltajien kuuleminen	Huoltajien osallistaminen: Huoltajakyselyt varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen huoltajille touko- kesäkuu 2024. Porvoon vanhempainyhdistykset ry Föräldraföreningar i Borgå rf (POFF):n edustaja kutsuttuna perusopetuksen työpajaan 15.8.2024. Tiedotustilaisuus lokakuussa 2024.			Huoltajakyselyn vastausmäärä suomenkieliset 212, ruotsinkieliset 45	Vastausmäärä suomenkieliset 471 (kaikki koulut), ruotsinkieliset 231 (kaikki koulut), työpajassa kutsutun edustajan lisäksi kaksi huoltajaa	Tulokset esitelty raportissa: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma 2024 ja raportin liitteenä 3.

6) Muut sidosryhmät	Muiden sidosryhmien kuuleminen NUVA	Nuorisovaltuuston edustaja osallistunut perusopetuksen oppilaiden työpajaan 15.8.2024. Lausuntokierrokseen osallistuminen mahdollinen.				Yksi edustaja	Näkökulmat mukana raportissa esitellyissä työpajan tuloksissa
7) Henkilöstön kuuleminen, osallistaminen ja informoiminen	Organisaatio ja henkilöstö	Henkilöstöä informoitu ja osallistettu keskusteluihin: palvelualueiden johtoryhmissä, TATUTA - työpajassa ja - kyselyn avulla, rehtoritreffeillä, toimialan Esihenkilötreffeillä, toimialan yhteistyöryhmässä, kuntatasoisessa yhteistyötoimikunnassa ja Palveluverkkosivuston UKK:n avulla					Henkilöstöä yhteensä 1340
8) Lapsen ja perheen elämäntilanne	Perheiden ja lapsen arjen sujuvuus: Eri kieliryhmien yhdenvertaisuus	Palveluverkkosuunnitelma laaditaan periaatteita noudattaen suomen- ja ruotsinkielisistä palveluista. Tulkinnoissa huomioidaan yksiköjä erottavina tekijöinä mm. haja-asutusalueiden sivistyskeskustehtävä, saaristoalue, kaksikielisyys ja alueen maahanmuuttajaväestön osuus. Jokaisessa vaihtoehdossa jokaisella palvelualueella säilyy palveluja lapsimäärään suhteutettuna. Ryhmäkokoa pyritään optimoimaan kieliryhmien kesken.			HUOLTAJAT: huoltajista tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä varhaiskasvatuksen kieliryhmien tasavertaisuuteen suomenkieliset 67% ruotsinkieliset 81%. Suomenkielisistä 8% ja ruotsinkielisistä 7% pitää tasavertaisuutta viiden tärkeimmän asian joukossa	HUOLTAJAT: huoltajista tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä koulujen kieliryhmien nykytilan tasavertaisuuteen suomenkieliset 59% ruotsinkieliset 81%. Molemissa kieliryhmissä alle 5% pitää tasavertaisuutta viiden tärkeimmän asian joukossa	Tulokset esiteltä raportissa: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma 2024 ja raportin liitteenä3.
	Koulumatkat Joukkoliikenne-ratkaisut	Suurella osalla oppilaista koulumatkat pysyvät samoina. Palvelualuemuutokset vaikuttavat osaan oppilaita (200 uutta). Joillakin entisillä laajoilla alueilla koulumatkan suunta vaihtuu ja voi jopa lyhentyä Varhaispalveluiden keskittyminen keskusta-alueelle: Joukkoliikenne ja huoltajien työmatkaliikenne toimii parhaiten ja eniten keskustan suuntaan. .	Suurella osalla oppilaista koulumatkat pysyvät samoina. Palvelualuemuutokset vaikuttavat osaan oppilaita (200 uutta) Varhaispalveluiden keskittyminen keskusta-alueelle: Joukkoliikenne ja huoltajien työmatkaliikenne toimii parhaiten ja eniten keskustan suuntaan	Toiminnan tehostaminen tuo lapsia enemmän vähempään määrää yksiköitä. Kulku- ja koulumatkat voivat lyhentyä, tehostua, mutta myös pidentyä. Varhaiskasvatuspalveluiden keskittyminen keskusta-alueelle: Joukkoliikenne ja huoltajien työmatkaliikenne toimii parhaiten ja eniten keskustan suuntaan	HUOLTAJAT: päiväkodin/esiopetus paikan sijaisti on nykytilassa suom. 44% ja ruots. 26% mielestä hyvä.	OPPILAAT: Koulumatkan tulee olla turvallinen ja lyhyt HUOLTAJAT: Koulumatkan turvallisuus ja kuljetutusten toimivuus sekä kohtuullinen matka-aika on taattava. 34% suomenkielisistä ja 18% ruotsinkielisistä pitää koulun sijaintia viiden tärkeimmän asian joukossa	Tulokset esiteltä raportissa: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma 2024 ja raportin liitteenä 3.

9) Lapsen oikeus turvalliseen kasvu- ja oppimisympäristöön	Kiinteistöt ja niiden kunto: Turvallisuus, terveellisyys ja esteettömyys	Väliaikaisista ja huonokuntoisista tiloista luopuminen tuo parannusta tilojen turvallisuuteen, terveellisyteen ja esteettömyyteen. Myös sovittujen investointien toteutuminen parantaa tilannetta.	Väliaikaisista ja huonokuntoisista tiloista luopuminen tuo parannusta tilojen turvallisuuteen, terveellisyteen ja esteettömyyteen. Myös sovittujen investointien toteutuminen parantaa tilannetta	Laajemmat rakenteelliset ratkaisut voivat merkittävästi parantaa turvallisuutta, terveellisyttä ja esteettömyyttä	HUOLTAJAT: Pitävät tärkeinä terveellisiä ja turvallisia tiloja	OPPILAAT: Tilavat tilat, hyvä sisäilma, valaistus ja siisteys ovat tärkeitä HUOLTAJAT: mm. liikuntatilojen käytettävyyden, turvallisuuden ja terveellisuuden varmistaminen on tärkeää	Kaikki ruotsinkieliset koulukiinteistöt täyttävät tänä päivänä terveelliselle ja toimivalle koulukiinteistölle asetetut vaatimukset.
10) lapsen oikeus leikkiin ja harrastuksiin	Pihat ja välitunnit	Parannuksia, mutta ei merkittäviä muutoksia suurimmalle osalle lapsia ja oppilaita. Sovittujen investointien toteutuminen parantaa tilannetta (mm. liikuntasali)	Voidaan jossain määrin saavuttaa parannuksia suuremmalle osalle apsia	Kun on vähemmän yksiköitä: Useammalla lapsella on samanlaiset piha- ja välituntimahdollisuudet	LAPSET: Pitävät ulkona leikkimisestä ja erilaisista välineistä, toivovat riittävän isoa pihaa HUOLTAJAT: Pihalla tulee olla suojaa tuulelta ja paahteelta	OPPILAAT: pihalla tulee olla leikkiin ja liikkumiseen kannustavia asioita, sade- ja aurinkosuojia, puita, kasvillisuutta ja penkkejä. Koulu olisi ihanteellisesti lähellä metsää, jossa oppilaat voisivat viettää välitunteja ja pitää oppitunteja. HUOLTAJAT: Piha-alueita kehitettävä ja niiden oltava riittävän suuria	
	Harrastusmahdollisuudet	Nykytilaan verrattuna tilanne pysyy suurella osalla oppilaista nykyisellään, mutta mm. liikuntatilojen investoinnit voivat parantaa harrastusmahdollisuuksia.	Nykytilaan verrattuna hiukan suuremmalle osalle lapsia on tarjolla samanlaiset mahdollisuudet harrastustoimintaan (mm. liikuntatilojen investoinnit)	Toiminnan tehostaminen tuo lapsia enemmän vähempään määrää yksiköitä. Useammalla oppilaalla on samankaltaiset mahdollisuudet kerho- ja harrastustoimintaan	Ei kysytty	HUOLTAJAT: huoltajista tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä koulun piirissä oleviin harrastusmahdollisuuksiin suomenkieliset 54%, ruotsinkieliset 50%. Suomenkielisistä 4% ja ruotsinkielisistä 6% pitää harrastusmahdollisuuksia viiden tärkeimmän asian joukossa	